

Enheten för region öst
Åsa Larsson, 010-730 91 99
jurist Andreas Tidström, 010-730 90 56

DHL Exel Supply Chain (Sweden) AB
170 87 STOCKHOLM

Delgivning

Föreläggande enligt 7 kap. 7 § arbetsmiljölagen

Ert org. nr 556069-8473
Arbetsställe DHL Exel Supply Chain (Sweden) AB
Besöksadress Armaturvägen 4, Jordbro

Beslut

Arbetsmiljöverket förelägger er vid vite av 500 000 kronor att senast den 15 april 2016 för punkterna 4-5 och vid vite av 1 500 000 kronor att senast den 15 april 2017 för punkterna 1-3 ha vidtagit följande åtgärder vid ovanstående arbetsställe.

Med arbetstagare avses i beslutet såväl egna som inhyrda arbetstagare.

1. Ni ska se till att manuella lyft eller förflyttningar av bördor med händerna över axelhöjd, under knähöjd eller utsträckta utanför trekvarts armavstånd från ländryggen, inte sker ofta återkommande. Om sådana lyft eller förflyttningar sker ofta återkommande ska tekniska hjälpmedel användas.

Se 5-6 §§ Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2012:2) om belastningsergonomi samt 2 kap. 1 § och 3 kap. 2 § och 12 § 2 st. arbetsmiljölagen (AML).

2. Ni ska se till att tekniska lyfthjälpmedel normalt finns tillgängliga och används vid lyft av bördor som väger över 12 kg. Enstaka lyft över 12 kg kan accepteras under förutsättning att risken för belastningsskador som helhet inte är allvarlig.

Se 6 § AFS 2012:2 om belastningsergonomi samt 2 kap. 1 § och 3 kap. 2 § och 12 § 2 st. AML.

Upplysning

Kraven i punkt 1 och 2 anses uppfyllda om en ergonomisk belastningsbedömning genomförd med en för arbetsuppgiften adekvat mätmetod visar

att förekommande lyft av bördor totalt sett inte innebär en allvarlig risk för belastningsskador. En sådan bedömning ska bl.a. beakta både bördans vikt och frekvensen av lyft under en arbetsdag. Som exempel visar mätmetoden i KIM 1 *Bedömning av manuell hantering med stöd av nyckelindikatorer* att upp till 10 lyft per dag av bördor upp till 15 kg i sig inte innebär någon ökad belastningssituation.

3. Ni ska se till att arbetstagarna får instruktioner om när och hur de tekniska hjälpmedlen ska användas.

Se 9 § AFS 2012:2 om belastningsergonomi samt 2 kap. 1 § och 3 kap. 2 § och 12 § 2 st. AML.

4. Ni ska i väntan på åtgärder enligt 1-3 se till att plockarbete inte sker mer än fem timmar per dag för enskilda arbetstagare. Därefter ska växling till annat arbete som ger variation ske.

Se 6 - 7 §§ AFS 2012:2 om belastningsergonomi samt 2 kap. 1-2 §§ och 3 kap. 2 § och 12 § 2 st. AML.

5. Ni ska se till att arbete med att bygga exponeringspallar inte sker mer än fem timmar per dag för enskilda arbetstagare. Därefter ska växling till annat arbete som ger variation ske.

Se 6 - 7 §§ AFS 2012:2 om belastningsergonomi samt 2 kap. 1-2 §§ och 3 kap. 2 § och 12 § 2 st. AML.

Upplysning

Med "variation" avses i punkterna 4 och 5 lättare arbete som inte innebär hög risk för belastningsskador. Det är inte avsett att en arbetstagare under samma dag ska växla mellan olika tunga arbetsuppgifter såsom plock av kundorder, bygge av exponeringspall eller manuell lossning av löslastad container.

6. Vidare förelägger Arbetsmiljöverket er, vid vite av 2 000 kronor, att meddela oss om er verksamhet på Armaturvägen 4 i Jordbro överläts eller på annat sätt övergår till att drivas av annan fysisk eller juridisk person. Namn, organisationsnummer och adress på den som har övertagit verksamheten ska anges.

Kravet att ni ska meddela oss om verksamheten överlåts eller på annat sätt övergår till annan person gäller till dess att vi avslutar ärendet.

Se 7 kap. 3 § arbetsmiljölagen.

Viktigt

Om ni bryter mot föreläggandet kan detta medföra att förvaltningsrätten, efter ansökan av Arbetsmiljöverket, dömer er att betala vitet.

Arbetsgivaren ska, enligt 3 kap. 2 § första stycket arbetsmiljölagen, vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall. Trots att vi nu ger er viss tid att informera oss hur ni har åtgärdat våra krav har ni ändå kvar det fulla ansvaret för arbetstagarnas arbetsmiljö. Ert arbetsmiljöansvar gäller oavsett om Arbetsmiljöverket har ställt krav mot er eller inte.

Skäl för beslutet

Bakgrund

Den 28 november 2013 inspekterade Arbetsmiljöverket ert arbetsställe ovan. Inspektionen hade föregåtts av tidigare inspektioner i september 2012 och januari 2013 då Lagena Distribution AB drev verksamheten på lagret. Bakgrunden var ett tidigare beslut från Förvaltningsrätten i Stockholm (Dom meddelad den 16 april 2012 i mål nr 37086-10) där Arbetsmiljöverket uppmanades att på nytt ta upp frågan om belastningsergonomiska risker på lagret. Vi genomförde därefter belastningsergonomiska mätningar av arbetet med att plocka kundorder, lossa löslastat gods, bygga exponeringspall och utföra arbetsorder. Vi konstaterade då brister i arbetsmiljön. Ni har tagit del av våra mätningar.

Genom en skrivelse den 5 november 2014 har ni fått möjlighet att yttra er i ärendet enligt 17 § förvaltningslagen. Ni har yttrat er den 15 januari 2015 och sagt att ni i sig inte har något att invända mot våra mätningar enligt ovan samt de underlag som bifogats skrivelsen.

Ni har vidare beskrivit vilka förändringar i er verksamhet som krävs för att uppfylla kravpunkterna 1 och 2 om manuella lyft samt vilka konsekvenser som kraven under punkterna 4 och 5 om arbetsrotation kommer att få.

Er slutsats och rekommendation är att samtliga aktörer på marknaden av konkurrensskäl bör motta motsvarande krav, med samma förutsättningar och med samma tidsaspekt, som i föreläggandet för att det ska vara möjligt att genomföra de föreslagna åtgärderna i punkt 1 och 2 utan att en enskild aktör

förlorar i konkurrenskraft. Ni bedömer även att de kortsiktiga kraven under punkterna 4 och 5 ovan om arbetsrotation kommer att få sådana konsekvenser på arbetsmiljö och lönsamhet i er verksamhet att det långsiktiga målet i punkt 1 och 2 de facto inte uppnås, och rekommenderar Arbetsmiljöverket att inte fatta beslut om arbetsrotation.

Skyddsombuden har yttrat sig den 13 januari 2015 och sagt att de välkomnar kraven i punkt 1-3 och bedömer dem som rimliga, samt att de även anser kraven i punkt 4-5 som rimliga men att de vill att båda dessa krav ska gälla tillsvidare. De vill också ha ett krav som begränsar den totala vikten som arbetstagarna lyfter per dag.

Den 9 juni 2015 genomförde Arbetsmiljöverket en uppföljande inspektion hos er. Vid inspektionen tog vi del av de åtgärder ni genomfört sedan vårt första besök, åtgärder som framförallt minskar andelen manuella lyft i besvärliga arbetsställningar och minskar andelen tunga lyft, bl a genom användning av lyfthjälpmedel.

Brister

Plock av kundorder

Vid plock av kundorder förflyttar sig arbetstagaren med en plocktruck i lagergångarna och lastar manuellt kartonger och kvartspallar med dryck på en EUR-pall. Pallarna plastas maskinellt och arbetstagaren kör också bort en pall till utlastning innan plock av nästa pall påbörjas. Plockarbetet innebär frekventa lyft av bördor med en vikt på ca 12-16 kg. Arbetet sker delvis i böjda arbetsställningar och med lyft från en nivå under knähöjd och över axelhöjd.

Arbetstagarna har kvantitativa mål i form av antal kolli per timme som ska plockas. Dessa mål kan bidra till upplevelse av stress i arbetet. Prestation bedöms även utifrån antal plockrader vilket i viss mån väger upp ett lägre antal kolli.

Vi studerade särskilt två arbetstagares arbete med plock av kundorder vid våra besök den 13 september och den 8 november 2012. Sammanlagt på en arbetsdag plockade den ena arbetstagaren ca 10 ton, varav ca 6,3 ton hanterades genom manuella lyft och 3,7 ton utgjordes av kvartspallar som hanterades rullande, utan lyft. Arbetet upplevdes inte som stressigt av arbetstagaren.

Den andra arbetstagaren arbetade denna dag en kortare tid med plock, mindre än 4 timmar, men uppgav samtidigt att det normalt är längre plocktid per arbetsdag. Arbetet upplevdes som något stressigt av denna arbetstagare.

Bedömningen gjordes med metoden Quick Exposure Check (QEC) och visar att arbetstagare som arbetar med att plocka kundorder har en hög exponering/belastning i ryggen, hög-mycket hög exponering/belastning i axel och arm, hög exponering/belastning i hand och handled samt mellan-hög exponering/belastning i nacke.

Ni har efter att våra bedömningar gjordes installerat vacuumlyftar som finns tillgängliga för att plocka ca 20 % av den totala plockvolymen. Ni uppgav vid vårt senaste besök den 9 juni 2015 att vacuumlyftarna används till ca 25 % av de lyft som sker där vacuumlyftarna finns tillgängliga. Ni sa att vacuumlyftarna främst används för att ta det som står högst, lägst eller är tyngst samt att arbetstagare som känner av besvär använder vacuumlyftarna i större utsträckning än andra arbetstagare. Ni har gett arbetstagarna utbildning på hur man använder vacuumlyftarna och ni följer löpande upp behovet av kunskaper och hur dessa används. Trots detta uppfattar vi att det behövs bättre instruktioner, så att vacuumlyftarna används i större utsträckning.

Lyfthjälpmedel för den tunga fathanteringen finns sedan tidigare. Dessa fungerade inte bra vid vårt uppföljningsbesök. Ni uppgav att de ska åtgärdas.

Ni plockar också ner de flesta pallar till 155 cm höjd i intaget, vilket minskat andelen höga lyft i plocket. I intaget kommer ni att utöka antalet lyfthjälpmedel.

Det framkom att ni avser att införa plocktruckar med höj- och sänkbara gafflar som kan minska andelen lyft under knähöjd. För att minska andelen lyft utanför trekvarts armavstånd krävs att plockarna är disciplinerade och plockar rent lager för lager i stället för att plocka så att det bildas pyramider. Det framkom inte i vilken utsträckning det sker i dag.

Era åtgärder har framförallt minskat andelen höga lyft, vilket bör ha minskat belastningen i axel och nacke jämfört med tidigare. Sammantaget medför dock arbetet en hög risk för belastningsbesvär och/eller -skador i rygg, skulderparti, arm och hand. Krav på prestation och upplevelse av stress kan bidra till belastningsbesvär och/eller -skador.

Lossning av löslastade containrar

Andelen containrar som lossas manuellt har jämfört med tidigare minskat. Ni uppgav att ni nu i genomsnitt lossar 1,37 containrar per vecka manuellt. En container innehåller ca 1150 kollin à 15-16 kg styck. Ca 80 % av containrarna är fyllda upp till tak. Det innebär att ca hälften av alla lyft i containern sker från en nivå med händerna under knähöjd eller över axelhöjd.

Arbetet organiseras så att två personer hjälps åt att lossa, många olika arbetstagare delar på arbetet. Arbetstagarna lossar en container och utför sedan lättare arbete under resten av dagen.

Vi studerade den 8 november 2012 lossning av en löslastad container. Bedömning gjordes med metoden KIM 1 - *Bedömning av manuell hantering med stöd av nyckelindikatorer*. Metoden visar framförallt belastningen i rygg och axlar, och den genomförda bedömningen visar att arbetet med att lossa löslastade containrar innebär en hög belastningssituation där fysisk överbelastning är sannolik. Arbetet innebär stor risk för belastningsbesvär och/eller -skador.

Bygga av exponeringspall

Arbetet innebär att flaskor eller boxar med dryck packas upp ur lådor och byggs upp på kvartspallar avsedda att ställas ut direkt i butik utan ytterligare upp- eller ompackning.

Arbetet är repetitivt med frekventa lyft av flaskor eller boxar. Två arbetstagare bygger tillsammans ca 25 exponeringspallar på en arbetsdag. Varje exponeringspall innehåller 48 eller 56 Bag in Box eller 108 flaskor. För flaskor ligger snittet för två personer på 20 kvartspallar per dag. Det innebär 600-700 lyft av Bag in Box för en arbetstagare, eller 1080 lyft av flaskor. En Bag in Box väger normalt ca 3 kg och en flaska ca 1 kg.

Vi bedömde belastningen i arbetet med metoden HARM - Hand Arm Riskbedömningsmetod den 13 september 2012. Bedömningen visar att arbetet innebär en hög risk för belastningsbesvär i arm, nacke, skuldra för en stor del av arbetstagarna. Faktorer som särskilt bidrar till den höga belastningen är att arbetet sker under hela arbetsdagen med liten eller ingen växling till andra arbetsuppgifter, att bördorna som hanteras är tunga, och att arbete sker med armarna sträckta långt ut från kroppen under en stor del av tiden.

Ni har vid vår uppföljande inspektion uppgett att det är möjligt att organisera arbetsväxling under arbetsdagen för de arbetstagare som arbetar med att bygga exponeringspallar och att ni har placerat arbetsplatsen för uppgiften med arbetsorder i närheten, för att underlätta arbetsväxling.

Arbetsorder och omplock

Att arbeta med arbetsorder innebär olika typer av uppgifter som är både lätta och tunga. Det kan vara allt från att klistra etiketter på flaskor till att plocka om gods från sjöpall till EUR-pall. Vid vårt besök lyfte man upp flaskor ur kartonger, klistrade på etiketter och satte ner flaskorna igen. Däri ingår att öppna och tejpa igen kartonger och att plocka om kartongerna på lastpallarna.

Arbetet bedömdes med HARM-metoden som ett arbete med risk för besvär i arm, nacke eller skuldra för en del av arbetstagarna.

Ni har sedan dess infört höj- och sänkbara arbetsbord till arbetsorder, vilket ger bättre arbetsställningar.

Ni utför omplock från sjöpall till EUR-pall maskinellt i mottagningen, men skyddsombudet uppger att det också görs manuellt inom arbetsuppgiften arbetsorder. Pallning av gods innebär frekventa tunga lyft.

Övriga arbetsuppgifter

I verksamheten förekommer också andra uppgifter som är mindre belastande och kan ge variation från det tunga manuella och repetitiva arbetet. Där ingår truckkörning, restaurangplock, buteljlock, plock av förnödenheter och arbete i krossen och med destruktion.

Även i buteljlocket har ni vidtagit åtgärder som ger bättre arbetsställningar än tidigare.

Arbetsväxling

Ni har ett schema för arbetsväxling och arbetstagarna växlar mellan olika arbetsuppgifter under veckan. För inhyrda arbetstagare finns idag inte lika stora möjligheter till arbetsväxling i och med att de inte utför alla förekommande arbetsuppgifter som era egna anställda gör.

Ni uppgav vid vår uppföljande inspektion den 9 juni 2015 att det är möjligt att uppfylla kravet på arbetsväxling under dagen för de som arbetar med att bygga exponeringspallar. Däremot anser ni att det är svårt att uppfylla kravet på arbetsväxling under dagen för de som plockar kundorder och ni uppger att kravet får många för er verksamhet icke önskvärda konsekvenser. Ni har försökt hitta modeller för arbetsväxling, men detta medför splittrade arbetsdagar för några arbetstagare och det blir svårt att tillgodose anpassade tjänster till de arbetstagare som har behov av det idag. Dessa arbetstagare kommer då också tvingas utföra det tyngre plockarbetet, vilket inte är lämpligt för den enskilde arbetstagaren. Ni anser dock att arbetsväxling på heldagsbasis är rimligt.

Skyddsombudet framförde att det är önskvärt med arbetsväxling under dagen för alla arbetstagare.

Övriga uppgifter som har kommit in i ärendet

Skyddsombuden har genom huvudskyddsombudet Jessica Moya den 31 januari 2013 kommit in med en skrivelse till Arbetsmiljöverket där de yrkar på att

Arbetsmiljöverket ställer krav gällande löneformer, prestationskrav i arbetet, arbetsväxling, pauser och anpassning av godsets höjd.

Skyddsombuden har den 17 juni 2015 kommit in med en skrivelse som ytterligare stöder kravet på arbetsväxling och motiverar det med att det kan ge variation och utveckling för arbetstagarna, minskade belastningsskador och att det kan minska stressen i arbetet.

Ni har den 18 juni 2015 kommit in med en skrivelse där ni beskrivit ytterligare planerade åtgärder. Bland annat för ni dialog med trucktillverkaren Toyota om att pröva lyfthjälpmiddel på truckarna. Ni är orolig att ert utvecklingsarbete kommer att tappa fart om ni måste införa arbetsväxling under dagen. En förutsättning för arbetsväxling är också att all personal måste kunna alla arbetsuppgifter, och ni menar att det kommer att medföra att ni måste bedöma era medarbetares kapacitet på ett "tuffare" sätt än idag.

Ni har den 26 augusti 2015 påtalat att om bördornas vikt minskas till 12 kg kommer den oundvikliga konsekvensen bli att frekvensen av lyft ökar, d v s att arbetet blir mer repetitivt. Ni efterfrågar ett förtydligande av kravet.

Arbetsmiljöverket gör följande bedömning

Punkterna 1-5

Arbetet på ert lager innebär en hög risk för belastningsbesvär och/eller -skador i rygg, skulderparti, arm och hand. Tyngden på bördorna och bristen på variation i de tunga arbetsuppgifterna med plock av kundorder och bygge av exponeringspall bidrar väsentligt till risken. Manuell containertömning sker inte ofta, men är mycket belastande under den tid det sker. Arbetsorder bedöms som en lättare arbetsuppgift, men även där förekommer ibland tunga moment som måste tas bort om arbetet ska kunna utgöra en lätt uppgift för arbetstagaren att växla till. Krav på prestation och upplevelse av stress i arbetet kan bidra till uppkomsten av belastningsbesvär och/eller -skador.

Det är angeläget att arbetet organiseras så att alla får möjlighet till arbetsväxling under dagen och att arbetet fortsätter för att totalt sett minska belastningen av det manuella arbetet. Att organisera arbetet för mer variation under dagen är möjligt att göra på förhållandevis kort sikt och det är därför rimligt att det görs i väntan på andra åtgärder som långsiktigt kan minska den fysiska belastningen i arbetet.

Ni har under handläggningens gång vidtagit ett flertal åtgärder för att förbättra arbetsförhållandena. Arbetsmiljöverket ser positivt på detta och uppfattar att ni vill komma tillrätta med de risker som finns. Ni har dock inte tagit något beslut

om att införa arbetsväxling under arbetsdagen eller för att ta bort manuella lyft av de tyngsta bördorna.

Kravet på att använda lyfthjälpmiddel vid lyft av bördor som väger över 12 kg är avsett att minska belastningen där riskerna är som störst, då kombinationen av tunga bördor och olämpliga arbetsställningar är särskilt skadlig. Nivån 12 kg är vald utifrån ett perspektiv både på vad som är möjligt och rimligt att uppnå och på att kravet ska ge effekt i form av lägre skadlig belastning. För att säkerställa en låg belastningssituation totalt sett skulle vikten behöva sättas lägre, men i kombination med andra åtgärder bedömer Arbetsmiljöverket att 12 kg är en rimlig nivå och att lyfthjälpmiddel ska användas vid lyft av tyngre bördor.

Arbetsmiljöverket anser därför att det finns skäl att förelägga er att åtgärda bristerna. Föreläggandet bör förenas med ett vite som kan bestämmas till skäligt belopp enligt ovan.

Punkt 6

Arbetsmiljöverkets erfarenhet är att verksamheter som vi har tillsynsärenden på ibland överlåts eller på annat sätt övergår till att drivas av annan fysisk eller juridisk person, utan att vi får kännedom om det. Detta får till följd att de krav som vi har ställt mot den ursprungliga verksamhetsutövaren inte gäller mot den nya fysiska eller juridiska person som driver verksamheten.

Det är mot den bakgrunden som föreläggandet ska ses. Föreläggandet bör förenas med ett vite som kan bestämmas till ett skäligt belopp enligt ovan.

Begäran om svar

När ni har uppfyllt kraven ska ni meddela Arbetsmiljöverket. Se 7 kap. 3 § arbetsmiljölagen. Vår beteckning på ärendet bör anges på meddelandet.

Hur man överklagar

Den som vill överklaga Arbetsmiljöverkets beslut ska skriva till Förvaltningsrätten i Stockholm. Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till Arbetsmiljöverket (adressuppgifter, se sidfot sidan 1).

Överklagandet ska ha kommit in till Arbetsmiljöverket inom tre veckor från den dag, då den som överklagar fick del av beslutet.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Hemligt telefonnummer behöver dock uppges endast om rätten begär det. Om klaganden är en juridisk person ska istället anges organisationens juridiska beteckning, organisationsnummer,

postadress och namn och telefonnummer till en kontaktperson på företaget. Det ska framgå av överklagandet var den klagande kan nås för delgivning. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till förvaltningsrätten,

2. vilket beslut som överklagas med uppgift om vårt ärendenummer samt dagen för beslutet,
3. vilken ändring i beslutet som begärs
4. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Om klaganden anlitar ett ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och sitt telefonnummer.

De som har deltagit i beslutet

Ärendet har prövats vid Arbetsmiljöverkets kontor i Stockholm och har avgjorts av sektionschef Anneli Lundh, i närvaro av jurist David Norelius, efter föredragning av arbetsmiljöinspektör Åsa Larsson.

Anneli Lundh
sektionschef

Åsa Larsson
arbetsmiljöinspektör

Kopia skickad till:

Huvudskyddsombudet Jessica Moya: jessica.moya@bredband.net

Platschef Lars Nordlander: lars.nordlander@dhl.com